

Prof. dr hab. Krzysztof Wołowski
Wydział Architektury Wnętrz, Wzornictwa i Scenografii
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej i dorobku artystycznego
Pana mgr. inż. arch. Daniela Płocicy
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuk plastycznych,
w dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe
wszczętym przez Radę Wydziału
Architektury Wnętrz i Scenografii
Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu**

Podstawę sporządzenia niniejszej recenzji stanowią następujące materiały dostarczone w dokumentacji przewodowej:

- tom pracy doktorskiej, zatytułowanej:
***MODELOWA REWITALIZACJA WNĘTRZA KWARTAŁU W BYTOMIU PRZY
UL. PIŁSUDSKIEGO 24 NA PODSTAWIE ANALIZY PROBLEMÓW
INTEGRALNOŚCI SZTUKI KSZTAŁTOWANIA MIKROWNĘTRZ MIEJSKICH***
- album dokumentacji wybranych osiągnięć w zakresie dorobku twórczego, działalności artystycznej, projektowo-realizacyjnej oraz prowadzonej dydaktyki zatytułowany:
PORTFOLIO – Daniel Płocica
- płyta CD zawierająca pracę doktorską i portfolio w zapisie cyfrowym
- teczka zawierająca komplet dokumentów formalnych wymaganych procedurą przewodu doktorskiego.

Na wstępie, odnosząc się do dostarczonych materiałów, wyrażam uznanie za staranność przy przygotowaniu wydawnictwa pracy doktorskiej, zarówno strony opracowania edytorskiego, estetyki oprawy, jak i wyrazistości struktury merytorycznej rozprawy.

Tytułem wprowadzenia przedstawiam najważniejsze informacje o Kandydacie. Pan Daniel Płocica, urodzony w 1959 roku w Gliwicach, jest absolwentem Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej im. Wincentego

Pstrowskiego w Gliwicach. W 1985 roku otrzymał dyplom ukończenia studiów i uzyskał tytuł magistra inżyniera architekta. Od 1988 roku jest zatrudniony w macierzystej uczelni na stanowisku starszego wykładowcy, na Wydziale Architektury, Kierunek: Architektura i Urbanistyka, Katedra Sztuk Pięknych i Projektowych. Jako pracownik dydaktyczny prowadzi przedmioty:

1. Wstęp do projektowania na kierunkach Architektura i Urbanistyka oraz Architektura Wnętrz
2. Projektowanie architektoniczne 1
3. Projektowanie architektoniczne 2
4. Detal architektoniczny
5. Teoria i krytyka architektoniczna
6. Podstawy Projektowania Architektury Wnętrz

Obok realizowanej dydaktyki Daniel Płocica wykazuje również znaczące zaangażowanie w obszarze działalności organizacyjnej i merytorycznej. Zajmuje się organizacją konkursów studenckich krajowych i międzynarodowych, organizacją wystaw na wydziale, a także prowadzeniem badań kierunkowych i badań własnych.

W latach 1985 – 1988 pracował na stanowisku asystenta projektanta w Przedsiębiorstwie Projektowania i Usług Inwestycyjnych „Inwestprojekt” w Gliwicach.

Od roku 2000 pracuje na stanowisku projektanta w Pracowni Architektonicznej „Mezzanino” w Zabrze. Posiada uprawnienia do projektowania w specjalności architektonicznej. Od 2003 roku jest członkiem Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej.

DOROBEK ARTYSTYCZNY, PROJEKTOWY I REALIZACYJNY

Daniel Płocica aktywnie rozwija twórczą działalność projektanta, architekta, o czym świadczą przedstawione w portfolio dokonania. Album **PORTFOLIO** przedstawia ponad 20 udokumentowanych opracowań projektowych i obiektów zrealizowanych przede wszystkim w obszarze architektury, które powstały na przestrzeni lat 2004 – 2019. Część prezentowanych opracowań powstała w zespole mgr inż. arch. Daniel Płocica i mgr inż. arch. Magdalena Płocica.

W pierwszej kolejności przedstawionych zostało 10 ważniejszych realizacji, wraz z osiągnięciem kwalifikowanym w rozprawie doktorskiej, jako dzieło przewodowe, a jakim obecnie jest Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego – Zamiejscowy Wydział Teatru Tańca w Bytomiu. Pozostałe w tej wyróżnionej grupie realizacji, to obiekty architektury o różnym przeznaczeniu i różnej skali założeń, w tym również przebudowy i modernizacje. Obok

budynków o funkcji mieszkalnej, czy mieszkalno – usługowej, wymienione zostały, np.: Laboratorium Techniki Samochodowej Politechniki Śląskiej w Gliwicach, Bunkier Sztuki – Muzeum Gliwice, przebudowa budynku kinoteatru „SCENA BAJKA – KINO AMOK”, przebudowa i modernizacja wnętrza Ratusza Miejskiego w Gliwicach.

Kolejną grupę prezentowanych osiągnięć stanowią obiekty niezrealizowane i będące w trakcie realizacji, gdzie obok budynków przeznaczonych na funkcje mieszkalne, biurowe, czy usługowe, przedstawione zostały ważniejsze opracowania projektowe takich obiektów jak np.: Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach, Hala Targowa w Czeladzi, budynek nr 2 Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich, czy Amfiteatr w Górkach Wielkich.

Zaprezentowane osiągnięcia twórcze, artystyczne, przedstawiają mgr. inż. arch. Daniela Płocicę jako doświadczonego projektanta, architekta o wyraźnie ukierunkowanych predyspozycjach zawodowych i świadomej, twórczej wrażliwości w kształtowaniu otaczającego nas środowiska przestrzennego. Dostrzegam to zarówno w interesujących, przemyślanych rozwiązaniach koncepcji architektonicznych, jak i twórczym poszukiwaniu rozwiązań formalnych, kreowaniu kompozycyjnej harmonii w projektowanych przestrzeniach architektury i wnętrza. Przedstawione w albumie **PORTFOLIO** przykłady rozwiązań wyraźnie ukazują dbałość o właściwe zakomponowanie przestrzeni, proporcje, wykreowanie formy i jej właściwą skalę w umiejętnym powiązaniu z otoczeniem. Obserwując tok tych poszukiwań, można jednocześnie zauważyć szczególną dbałość w dopracowaniu zarówno detali, jak i ogólnych rozwiązań, gdzie w efekcie końcowym ma znaczenie jakość realizacji, jakość zastosowanych materiałów i technologii. W ocenie zaprezentowanych osiągnięć dorobku twórczego, wyrażam pełną aprobatę dla przedstawionych efektów działalności zawodowej, artystycznej mgr. inż. arch. Daniela Płocicy.

W albumie **PORTFOLIO** przedstawione zostały również osiągnięcia dydaktyczne. Efekty prowadzonych zadań wydają się interesujące, jednak dla obiektywnej oceny prowadzonej dydaktyki niezbędne jest dołączenie założeń programowych i tzw. sylabusów dotyczących prowadzonych przedmiotów.

PRACA DOKTORSKA

Tom pracy doktorskiej, zatytułowanej „**MODELOWA REWITALIZACJA WNĘTRZA KWARTAŁU W BYTOMIU PRZY UL. PIŁSUDSKIEGO 24 NA PODSTAWIE ANALIZY PROBLEMÓW INTEGRALNOŚCI SZTUKI KSZTAŁTOWANIA MIKROWNĘTRZ MIEJSKICH**” – to oryginalne opracowanie naukowe, liczące 121 ilustrowanych stron, na co składają się zdjęcia, grafika poglądowa, wizualizacje, rysunki projektowe i tabele. Spis treści wykazuje 12 rozdziałów rozbudowanych

problemowo w licznych podrozdziałach. W zakończeniu, na ostatnich stronach tomu rozprawy, zamieszczone zostały: „Bibliografia”, w której znajdujemy wykaz źródeł wsparcia merytorycznego, w tym 34 pozycje literaturowe, akty prawne – 7 pozycji, źródła internetowe – 8 pozycji, oraz „Spis ilustracji” – 132 pozycje, które wspierają opracowanie części teoretycznej, a w części praktycznej - projektowej, tworzą czytelny przekaz wizualny osiągnięcia artystycznego, jakim jest przedstawione dzieło przewodowe.

Pracę otwiera wstęp stanowiący wprowadzenie w złożony obszar problematyki tworzącej przestrzeń naukowych rozważań oraz wskazanie ukierunkowania i zakresu autorskich badań. Prowadzone badania, w zasadniczym nurcie merytorycznym, obejmują analizy porównawcze charakterystycznych elementów krajobrazu architektury miasta, jakimi są wnętrza kwartałów, rozumianych również jako mikrownętra miejskie. Takie specyficzne wnętrza często tworzy zaniedbana, stara zabudowa, zdegradowane funkcjonalnie historyczne fragmenty architektury śródmiejskiej. Zwraca uwagę ważna deklaracja Doktoranta, cytując: *„...Głównym celem pracy jest próba identyfikacji cech wnętrz kwartałów w aspekcie funkcjonalnym, formalnym, estetycznym i psychologicznym w celu opracowania kierunków przekształceń adaptacyjnych”*. W dalszej kolejności następuje zwięzłe omówienie celu pracy, zastosowanej metody oraz zakresu opracowania w ujęciu tematycznym, czasowym i obszarowym.

Z punktu widzenia oceny przyjętego przez Doktoranta planu pracy, uważam za zasadny podział na dwie części: teoretyczną, analityczno-badawczą oraz praktyczną, projektową z osiągnięciem realizacyjnym przedstawionym jako dzieło przewodowe. Niewątpliwą wartością, rezultatem prowadzonych badań jest stworzenie teoretycznego narzędzia do modelowego kształtowania, wspomagania procesu projektowego rewitalizacji wnętrz kwartałów miejskich, w historycznej tkance zabudowy.

Część teoretyczna, obejmuje 6 rozdziałów tworząc obszerne, wieloaspektowe przedstawienie problematyki z prowadzoną niezwykle rzetelną, drobiazgową analizą całego szeregu istotnych zagadnień w założonej przestrzeni pracy badawczej. Omawiane, kolejne kwestie problemowe pojawiają się w ciągu logicznie powiązanych wątków tworząc spójną całość, a pierwszoplanowy obszar rozważań zajmują zagadnienia ukazujące rozległy wachlarz uwarunkowań dotyczących organizacji przestrzeni w środowisku miejskim. Całość opracowania części teoretycznej rozprawy, zgodnie z ideą Doktoranta, stanowi podbudowę, przygotowanie do części praktycznej, projektowej i przedstawienia dzieła przewodowego. W tej konsekwencji, merytoryczne ujęcie prowadzonych badań i analiz następuje w treści następujących rozdziałów:

Rozdział 5 poświęcony jest procesowi przeobrażeń wewnątrz kwartałowych z naświetleniem wpływu przemian historycznych na kształtowanie tych przestrzeni w architekturze miejskiej zabudowy. Opracowanie rozdziału powstało w oparciu o informacje zawarte w pozycjach uznanych autorów z dziedziny teorii urbanistyki: profesora Piotra Lorensa, profesora Adama Kotarbińskiego i doktora Tomasza Jeleńskiego.

Rozdział 6 przedstawia akty prawne i przepisy w odniesieniu do opracowań projektowych związanych z prowadzoną rewitalizacją mikrownętrz miejskich, obiektów adaptowanych do nowych funkcji użytkowych.

Rozdział 7 w szerokim kontekście ukazuje wybrane dziewięć przykładów wewnątrz kwartałów miejskich, celem stworzenia właściwego obrazu tła dla podjętego tematu pracy doktorskiej. Zebrane przykłady znakomicie reprezentują wnętrza kwartałów utworzone tkance miejskiej zabudowy, w charakterystycznych rozwiązaniach zamykania przestrzeni architektonicznych. Interesujące jest zróżnicowanie skali tych rozwiązań, od monumentalnych przykładów galerii w Paryżu i Brukseli, po zrewitalizowane podwórka w Katowicach.

W rozdziale 8 Autor podejmuje próbę zdefiniowania pojęcia wnętrza kwartału odnosząc się do wybranych teoretyków projektowania urbanistycznego, a jednocześnie porusza w tej części rozprawy zagadnienia szczególnej wagi. Zwraca uwagę na zasadniczą rolę kompozycji w poszukiwaniu właściwych rozwiązań dla przekształcanej architektury kwartałów, cytując: „*Kompozycja stanowi kluczowy element kształtowania struktury wnętrza kwartału*”. Prowadzi do wyjątkowo interesujących obszarów rozważań, jak relacje człowiek, a otaczające środowisko przestrzenne, do związków zachodzących między psychiką człowieka, a emocjami bezpośredniego odczuwania oryginalnego charakteru wnętrza, jakie tworzy architektura kwartałów miejskich. W rozwinięciu tego wątku podkreśla istotę czynników wizualnych w emocjonalnym oddziaływaniu na człowieka otaczającej przestrzeni architektonicznej. Autor bardzo szczegółowo przedstawia i analizuje złożone działania w zakresie przenikania podstawowych wartości tworzących zakomponowaną przestrzeń architektoniczną. Zwraca uwagę na walory kulturowe i historyczne odnoszące się do rewitalizowanej przestrzeni, co z kolei jest powiązane z ideą „*ochrony tożsamości miejsca*”. Zachowanie i właściwe utrzymanie często bezcennych wartości związanych z tożsamością miejsca, unikatowy, niepowtarzalny charakter oraz autentyzm takiego miejsca musi podlegać szczególnej ochronie.

Rozdział 9 poświęcony został opracowaniu teoretycznych narzędzi przeznaczonych do wspomagania procesu projektowego prowadzonego przy odnawianiu, rewitalizacji historycznej architektury wewnątrz kwartałów, przy tym również ze szczególnym uwzględnieniem zachowania charakterystycznych cech

obiektu, podkreślających tożsamość miejsca. Stworzenie tych oryginalnych narzędzi badawczych do prowadzenia analizy porównawczej w założonym projekcie rewitalizacji, uważam za znaczące, ambitne osiągnięcie na polu prowadzenia badań naukowych przez Doktoranta. Doceniam szczególnie zaangażowanie, rzetelność i skrupulatność przy programowaniu i prowadzeniu badań, których celowość i rezultaty świadczą również o Jego doświadczeniu i profesjonalnej wiedzy.

W rozdziale 10, ostatniej części poświęconej teorii, zamieszczone zostały wybrane przykłady rewitalizacji wnętrz kwartałów śródmiejskich zachowanych w architekturze miast śląskich, jak: Katowice, Gliwice, Bytom, Opole i Wrocław. Autor przedstawiając w „Tablicy zbiorczej” podsumowanie wyników analiz uzyskanych w badaniach wybranych powyżej przykładów, dokonuje systematyki działań podejmowanych w procesie rewitalizacji tych obiektów architektury śródmiejskiej. W zakończeniu rozdziału znajdujemy wnioski stanowiące zapis autorskiego przesłania, cytuję: *„Wnioski (...) pozwalają na konstrukcję teoretycznego modelu procesów funkcjonalno-przestrzennych i formalno-kompozycyjnych dla przestrzeni wnętrz kwartałów. (...) Identyfikacja cech wnętrz kwartałów miejskich odbywa się w aspekcie funkcjonalnym, formalnym, estetycznym i psychologicznym i dotyczy następujących obszarów: Kontekst (...) Forma i struktura (...) Obiekty i elementy (...)”*.

Po części teoretycznej, w rozdziale 11, następuje część praktyczna, projektowa, która poświęcona jest przedstawieniu dzieła przewodowego, autorskiego założenia projektowego rewitalizacji wybranego wnętrza kwartału wraz z kompleksową realizacją adaptacji obiektu do nowej funkcji.

Tytuł projektu: *„Przebudowa i rozbudowa Wydziału Teatru Tańca Krakowskiej PWST wraz z zagospodarowaniem strefy wejściowej na potrzeby zamiejscowego Wydziału Teatru Tańca”*.

Autorzy projektu: mgr inż. arch. Daniel Płocica, mgr inż. arch. Magdalena Płocica.

Przeprowadzona rewitalizacja dotyczy adaptacji obiektu istniejącej, dawnej zabudowy przy ul. Piłsudskiego 24A w Bytomiu, z dostosowaniem do wymogów współczesnego użytkownika, jakim obecnie jest Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego – Zamiejscowy Wydział Teatru Tańca.

Wybrany obiekt stanowił podstawę projektu i realizacji oryginalnej adaptacji architektonicznej, a poziom tego opracowania jest w mojej ocenie znaczącym osiągnięciem. Na uznanie zasługują zarówno interesująca koncepcja rozwiązania przestrzeni otwartego wnętrza architektonicznego, wyznaczonego zabudową kwartału ze zmodernizowaną elewacją Akademii, jak i koncepcja wpisania w rewitalizowany obiekt formy architektonicznej akcentującej strefę komunikacji i wejścia. Wyróżniające się rozwiązanie strefy wejściowej,

obejmujące hol wejściowy i klatkę schodową, zostało wkomponowane w bryłę obiektu Akademii. Wolor bieli rozwiązania ścian elewacyjnych stanowi tło podkreślające formę przeszklonej konstrukcji zamykającej przestrzeń wewnętrzną komunikacji, która jednak wizualnie umożliwia przenikanie wnętrza z otwartą przestrzenią otaczającego kontekstu zabudowy kwartału. Czerwony akcent, klinkierowa kostka „zagadka” kryjąca wejście, to niewątpliwie dobra decyzja, detal podkreślający współczesną ideę rozwiązania tej przestrzeni, ideę pozostawiającą ślad „biegnącego czasu”. Wysoko oceniam nowe rozwiązania funkcjonalne w zespole z oryginalną, plastyczną kreacją przestrzeni wewnątrz, tym bardziej, że towarzyszące temu zadaniu uwarunkowania stawiały wysokie wymagania. Dodatkową wartością opracowania projektowego adaptacji jest szczególna staranność i dociekliwość w studiowaniu materiałów wyjściowych, założeń inwestorskich, przekazów kulturowych, itp.. W tym odniesieniu zwracam uwagę na twórczą wrażliwość w interpretacji i transformacji określonej rzeczywistości miejsca, czasu i zdarzeń, w nowy wymiar wartości estetycznych. Oceniam wysoko umiejętność odczuwania i interpretacji atmosfery miejsca i wrażliwość w budowaniu nastroju, kolorytu otaczającego nas środowiska przestrzeni architektonicznej, w której żyjemy, zarówno przestrzeni otwartej, zewnętrznej, jak i przestrzeni bliskiego, bezpośredniego oddziaływania, jakie tworzą wnętrza z całą gamą funkcji użytkowych i rozwiązań formalnych.

W zamknięciu rozdziału, przedstawiono analizę dotyczącą istotnych aspektów prowadzenia procesu projektowego rewitalizacji obiektu Akademii, dokonaną przy wspomaganie teoretycznego narzędzia przygotowanego w poprzedniej części rozprawy.

Rozprawę kończy rozdział 12 stanowiący podsumowanie, obszerną, merytoryczną konkluzję w zebranych wnioskach, z którymi, w większości nie sposób się nie zgodzić. Moją uwagę zwróciły niektóre, dotyczące kreacji przestrzennej, projektowej, cytuję: *„W kreacji przestrzennej wiodącą rolę pełni idea (projektowa), bez której architektura traci wyraz, charakter oraz siłę oddziaływania stając się wyłącznie procesem budowlanym”* oraz jeszcze inny wniosek: *„Kreacja projektowa związana z kształtowaniem przestrzeni wewnątrz kwartałowych to wielowątkowy proces, który powinien uwzględniać wiele aspektów, a właściwe ich wyodrębnienie i interpretacja może skutkować powstawaniem nowych idei, koncepcji i powiązań z istniejącymi już realizacjami”*

Odnosząc się do przedstawionych wniosków końcowych, zwracam uwagę na akcentowanie twórczej roli kreacji przestrzennej, projektowej, dotyczącej rewitalizacji dawnych, zaniedbanych obiektów architektury, w tym również wewnątrz kwartałów miejskich, często o dużej wartości historycznej i kulturowej. We współczesnym środowisku przestrzennym człowieka takie przykłady są

postrzegane, jako „*zjawiska szczególnej troski*”, a w związku z tym, często podlegają procesowi odtwarzania i zabezpieczania obiektu, przystosowywania go do nowej funkcji. Wiąże się to z tworzeniem kreacji współistnienia zachowanej dawnej formy obiektu i współczesnych działań adaptacyjnych w przekształcanej przestrzeni architektonicznej.

Mając na uwadze ten wątek, przywołam ideę szczególną, autorstwa prof. Jerzego Bogusławskiego z warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, ideę odradzania, kontynuacji i harmonii powiązań w kontekście miejsca, czasu, charakteru otoczenia, czy też w odniesieniu do historii i tradycji kulturowej. Moim zdaniem, powyższa idea zaistniała również w ujęciu tej rozprawy doktorskiej, właśnie w prowadzeniu kreacji projektowej dotyczącej rewitalizacji przestrzeni architektonicznej wnętrza kwartału, zmierzającej do **odrodzenia** obiektu, **kontynuacji** istnienia współcześnie z nową funkcją użytkową i **harmonii** powiązania z otoczeniem.

W podsumowaniu recenzji szczególnie doceniam twórczą aktywność i zaangażowanie merytoryczne, wiedzę i doświadczenie, jak również profesjonalizm Pana mgr. inż. arch. Daniela Płocicy w przygotowaniu tej wartościowej pracy doktorskiej.

KONKLUZJA RECENZJI

Przedstawiona rozprawa doktorska pt.: **MODELOWA REWITALIZACJA WNĘTRZA KWARTAŁU W BYTOMIU PRZY UL. PIŁSUDSKIEGO 24 NA PODSTAWIE ANALIZY PROBLEMÓW INTEGRALNOŚCI SZTUKI KSZTAŁTOWANIA MIKROWNĘTRZ MIEJSKICH** w zasługuje na wysoką ocenę, zarówno naukowego opracowania części teoretycznej, jak i części projektowej, stanowiącej autorską, twórczą wypowiedź w artystycznej kreacji projektowej dzieła przewodowego. Forma przygotowanej rozprawy, dbałość o „estetykę podania”, staranne opracowanie edytorskie w spójności ze stroną merytoryczną, styl języka komentarzy oraz grafika przekazu wizualnego w ilustrowaniu przykładów i prezentacji rozwiązań, świadczą o wyjątkowych ambicjach Autora i potwierdzają Jego predyspozycje naukowe i artystyczne. Poziom opracowania rozprawy, jej wartość naukowa uzasadniają moje poparcie i wyrażenie, z pełnym przekonaniem, pozytywnej opinii rekomendującej Wysokiej Radzie osobę Pana mgr. inż. arch. Daniela Płocicy, kandydata do stopnia doktora. W poszanowaniu wymagań proceduralnych mogę jednoznacznie stwierdzić, że rozprawa doktorska, stanowiąc oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, projektowego w pełni odpowiada wymaganiom Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Mając na uwadze wartość przygotowanej rozprawy, a także przedstawiony w portfolio poziom dorobku twórczego, stwierdzam, że

Pan mgr inż. arch. Daniel Płocica w pełni zasługuje na przyznanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe i taki też wniosek Wysokiej Radzie Wydziału Architektury i Scenografii Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu przedstawiam i z całym przekonaniem popieram.

Wrocław, listopad 2020 r.

prof. dr hab. Krzysztof Wołowski